

Asia

EU-Kiina huippukokous 24.7.2025

EU-Kiina-huippukokous Pekingissä 24.7.2025

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Euroopan unionin ja Kiinan välinen 25. huippukokous pidetään 24.7. Kiinassa. Kiinaa edustavat presidentti Xi Jinping ja pääministeri Li Qiang. EU:ta edustavat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja António Costa ja Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen.

Huippukokouksessa tullaan keskustelemaan EU:n ja Kiinan poliittisista ja kaupallistaloudellisista suhteista sekä ajankohtaisista kansainvälisistä kysymyksistä, kuten Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa sekä Lähi-idän ja Aasian tilanteista.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi toimii yhteistyössään Kiinan kanssa johdonmukaisesti omien arvojemme ja prioriteettiemme pohjalta. Kahdenvälisesti Kiina on Suomelle merkittävä kauppakumppani. Suomi ylläpitää toimivia suhteita Kiinan kanssa. (VNS 3/2024 vp) Keskinäisriippuvuudet ja globaalit haasteet, kuten ilmastomuutokseen vastaaminen, edellyttävät yhteistyötä Kiinan kanssa. Pyrkimyksiä vahvistaa Kiinan sitoutuneisuutta kansainväliseen oikeuteen ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään, mukaan lukien ihmisoikeudet, jatketaan. Suomi tukee EU:n ja Kiinan välisen ihmisoikeusdialogin jatkamista ja ihmisoikeuksien esillä pitämistä muissakin EU:n ja Kiinan välisissä keskusteluissa.

Suomi kannustaa Kiinaa käyttämään vaikutusvaltaansa Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja YK:n peruskirjaa kunnioittavan rauhan aikaansaamiseksi Venäjän ja Ukrainan välille. (VNS 3/2024 vp)

Kiinalla on keskeinen rooli Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan mahdollistajana, millä on vaikutusta Euroopan ja sitä kautta myös Suomen turvallisuuteen myös hyökkäyssodan jälkeen. Kiinalle on viestittävä, että Kiinan suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan ja Kiina-Venäjä-suhteen tiivistyminen vaikuttavat Suomen kahdenvälisiin suhteisiin ja EU-Kiina -suhteisiin.

EU:n ja Kiinan suhteiden kehittämistä rajoittavat myös kauppasuhteeseen liittyvät pitkäaikaiset ongelmat. Suomi katsoo, että EU-Kiina -suhteen kehittämiseksi tarvitaan Kiinalta konkreettisia toimia näissä kysymyksissä. EU:n sisämarkkinoilla on merkittävä rooli EU:n globaalien roolien vahvistamisessa. Toimivat, vapaaseen liikkuvuuteen perustuvat sisämarkkinat toimivat vipuvartena, jolla voidaan ajaa yhteisiä tavoitteita suhteessa Kiinaan.

Suomi pitää tärkeänä, että euroatlanttisen ja indopasifisen alueen turvallisuutta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, koska ne ovat entistä enemmän toisiinsa sidoksissa.

Kiinan tavoitteet kriittisten tuotanto- ja toimitusketjujen kontrolloimisesta haastavat myös Suomea ja Eurooppaa. Kiina on jatkossakin Suomelle tärkeä kauppakumppani, mutta kasvavat riskit on tiedostettava, niihin on varauduttava sekä niitä on ennaltaehkäistävä. (VNS 3/2024 vp) Suomi tunnistaa strategisiin riippuvuuksiin liittyvät riskit ja toimii johdonmukaisesti hallitakseen niitä. Suomen tavoitteena on taloudellisen, teknologisen ja teollisen riippuvuuden vähentäminen Kiinasta yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamiseksi ja epäasiallisten vaikuttamisyritelmien ehkäisemiseksi. Tätä edistetään niin kansallisesti kuin EU-tasolla. (VNS 3/2024 vp) Suomi korostaa EU:n tavoitteita irtautua haitallisista riippuvuuksista sekä tunnistaa EU:n haavoittuvuudet tietyillä strategisesti tärkeillä sektoreilla erityisesti Kiinan suhteen. (E 58/2023 vp)

Suomi tukee Kiina-politiikan vahvempaa koordinaatiota EU:n ja Yhdysvaltojen välillä. (E 58/2023 vp).

Suomi katsoo, että yhtenäinen Kiina-politiikka on ainoa keino EU:lle vaikuttaa maahan myös poliittisesti.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kokouksessa ei ole tarkoitus hyväksyä yhteistä julkilausumaa, vaan molempien osapuolten odotetaan tiedottavan huippukokouksen jälkeen omalta osaltaan keskusteluista ja niiden tuloksista.

EU-instituutiot valmistelevat huippukokousta Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan kabinetin johdolla Kiinan kanssa. EU:n valmistelua on koordinoitu neuvoston valmistelurakenteissa (pysyvien edustajien komitea Coreper II, poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea COPS). Ulkoasiainneuvosto keskusteli Euroopan turvallisuudesta ja Kiinasta 23.6.2025. EU-Kiina kauppasuhteet ovat esillä myös 14.7.2025 ulkoasiainneuvoston kauppaministerikokouksessa.

Huippukokousta pohjustaa sarja eri alojen strategisia dialogeja, jotka pidetään ministerien ja komissaarien tasolla. EU-Kiina strateginen dialogi ulkoasioiden korkean edustajan Kallaksen ja UMI Wangin välillä pidettiin 2.7. Brysselissä. EU-Kiina ihmisoikeusdialogi järjestettiin 13.6.2025 Brysselissä. EU:n ja Kiinan korkean tason ilmasto- ja ympäristödialogi (High-Level Environmental and Climate Dialogues HECD) järjestetään 14.-15.7. Pekingissä. EU:ta edustavat energiakomissaari Jørgensen, ympäristökomissaari Roswall sekä puhtaan, oikeudenmukaisen ja kilpailukykyisen siirtymän komissaari Ribera.

4. TAUSTA

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta EU:n ja Kiinan diplomaattisuhteiden solmimisesta. EU ja Kiina ovat olleet strategisia kumppaneita vuodesta 2003. EU-Kiina-huippukokouksia on järjestetty

vuodesta 1998 lähtien lähes joka vuosi. Strategisen kumppanuuden toimintaohjelmaa (*strategic agenda*) ei ole uudistettu edellisen umpeuduttua vuonna 2020.

EU-Kiina -suhteet ovat edelleen suhteellisen vakaat, mutta ovat viime vuosina olleet myös jatkuvassa murroksessa, kun EU on sopeuttanut Kiina-politiikkaansa uuteen toimintaympäristöön. Vuodesta 2019 lähtien EU on määritellyt Kiinan samanaikaisesti 1. yhteistyö- ja neuvottelukumppaniksi, 2. taloudelliseksi ja teknologiseksi kilpailijaksi sekä 3. vaihtoehtoista maailmanjärjestystä ajavaksi järjestelmähaastajaksi. Kiinan kiistan merkitys talous- ja kauppasuhteissa sekä globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen vastaamisessa, tunnustetaan. Samanaikaisesti EU:n tulokulma on ollut Kiina-riippuvuuksien vähentämisessä (de-risking). Ilmasto-, ympäristö- ja energiakysymyksissä EU-Kiina-yhteistyö on aktiivista, ja yhteistyön tärkeyttä pidetään esillä molemmiin puolin. Vuoropuhelua ja yhteishankkeita on mm. puhtaan energian, kiertotalouden, vesikysymysten ja biodiversiteetin parissa. Samalla kuitenkin Kiinan valtiontuilla tuotettu ylikapasiteetti muun muassa vihreän siirtymän teknologioissa on haaste EU:n omalle teollisuudelle. EU:n ja Kiinan kauppasuhdetta haastavat myös mm. kaupan epätasapaino ja eurooppalaisten yritysten markkinoillepääsyn esteet. Uutena ajankohtaisena huolenaiheena on Kiinan pyrkimys valjastaa asemansa kriittisten mineraalien tuottajana ja jalostajana poliittiseksi vipuvarreksi vientivalvonnan avulla.

Kiinan ja Venäjän läheinen kumppanuus ja kasvanut yhteistyö Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan aikana ovat merkittävin tekijä, joka on lisännyt EU:n ja Kiinan välisiä jännitteitä. Kiina ei missään vaiheessa ole tuominut Venäjän hyökkäyssotaa, vaan on pitkälti toistanut Venäjän narratiivia sodan syistä. Kiina on poliittisesti ja taloudellisesti Venäjän hyökkäyssodan keskeisin mahdollistaja. EU on viestinyt Kiinalle, että Kiinan suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan vaikuttaa keskeisesti EU:n ja Kiinan suhteisiin. EU:n Venäjän-vastaisissa pakotteissa on listattuna kiinalaisia yrityksiä, joilla on kaupallisia tai muita yhteyksiä Venäjän puolustus- ja sotilasteollisuuteen. Kiinan tuki mahdollistaa Venäjän uudelleen varustautumisen myös hyökkäyssodan jälkeen. Kiina ja Venäjä ovat lisänneet yhteistyötään myös arktisella alueella.

Vaikka Kiina on korostanut haluaan parantaa suhteita EU:n kanssa, sen kannat eivät kuitenkaan ainakaan toistaiseksi ole käytännössä liikkuneet EU:n toivomaan suuntaan.